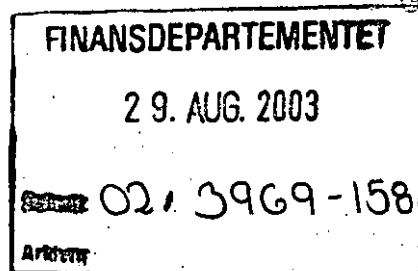

Statssekretærutvalget for Nasjonal Agenda 21
v/ Knut Thonstad
Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

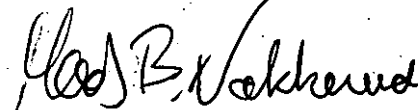
Oslo, 19/8-2003.

Høringsinnspill fra "Foregangskommunene i Lokal Agenda 21" i anledning utkastet til Nasjonal Agenda 21

I anledning høringsutkastet til Nasjonal Agenda 21 oversender
"Foregangskommunene i LA 21" med dette noen utvalgte felles synspunkter.

Vi stiller oss til disposisjon for å utdype og kommentere våre innspill. Videre
imøteser dialog og dugnadsånd omkring sentrale politikkområder i årene framover.

Vennlig hilsen
FOREGANGSKOMMUNENE I LA21

Mads B. Nakkerud
programkoordinator

Flora

Steisen-Kjelsås

Grong

Hadsel

Larvik

Levanger

Lier

Moss

Namdalseid

Oppegård

Os i Hedmark

Porsgrunn

Sagene-Torshov

Spydeberg

Stavanger

Stord

Tingvoll

Tromsø

Ål

Ålesund

Innspill til nasjonal handlingsplan for bærekraftig utvikling fra Foregangskommunene i LA21

Samtlige "Foregangskommuner i Lokal Agenda 21" – 18 kommuner og 2 bydeler i Oslo – vil uttrykke våre store forventninger til det arbeidet som den nasjonale handlingsplanen for bærekraftig utvikling nå risser opp. Vi vil i denne omgang be Statssekretærutvalget om oppmerksomhet knyttet til følgende fem punkter:

Tverrsektoriell forankring i forvaltningen av bærekraftig utvikling

Vi setter pris på forslaget om rullering hvert fjerde år av den nasjonale handlingsplanen for bærekraftig utvikling. Vi ber om at forslaget om å videreføre statssekretærutvalget for Nasjonal Agenda 21 – under ledelse av Finansdepartementet – blir gjennomført. Det er essensielt med en sentralt plassert enhet som får ansvaret for å sikre at forvaltningen er konsistent når det gjelder politikken for bærekraftig utvikling. Målet må være at statens ene hånd skal gjøre den andre god.

(Se eksempel fra Foregangskommunen Oppegård i vedlegg)

Såmidler til tverrsektorielle tiltak lokalt og regionalt

Bærekraftig ressursforvaltning handler om å få mer ut av mindre. For å stimulere til bærekraftig praksis som kan redusere samfunnets utgifter på kort sikt og forebygge slike på lang sikt, trengs ofte ressurser til å sette i gang prosjekter og prosesser. De skandinaviske land har gått foran når det gjelder lokale eksempler på bærekraftig praksis gjennom samarbeid på tvers om nye løsninger i et langsiktig perspektiv. Slike tiltak faller ofte utenfor støtteordninger under de ulike departementer. Vi ber derfor om opprettelse av et "Agenda21-fond" som kan gi starthjelp til lokale og regionale initiativ for bærekraftig utvikling, og som kan tjene som partnerskapbygging mellom stat og region/kommune.

Praksis i våre kommuner viser at de såkalte "peilemerkene for LA21" har bidratt til å forankre det lokale arbeidet for bærekraftig utvikling på en god måte (utarbeidet av KS, Stiftelsen Idébanken og Vennskap Nord/Sør). Vi foreslår at disse innarbeides som sentrale kriterier for tildeling av midler fra Agenda21-fondet:

- langsiktig tidsperspektiv
- tverrsektorielt samarbeid
- bred folkelig deltakelse
- globalt ansvar
- økt kunnskap

(Se eksempel fra Foregangsbydelen Grefsen-Kjelsås i Oslo i vedlegg)

Det må utarbeides en ambisiøs kommunikasjonsstrategi

Et høyt ambisjonsnivå fordrer en bærekraftstrategi som kombinerer ny teknologi, rutiner for styring og bevisst individuell atferd. Skal vi lykkes med å mobilisere på disse tre områdene, må utfordringene og mulighetene komme sterkere inn under huden på folk flest. Det krever en bevisst kommunikasjon fra så vel politiske miljøer som fra forvaltningen. Vi oppfordrer til bred satsning på informasjons- og mobiliseringsarbeid, og at det legges vekt på utvikling av en kommunikasjonsstrategi som kan ta opp i seg erfaringer fra LA21-mobilisering i lokalsamfunn som har greid å utløse engasjement og deltakelse.

Vi vil særlig framheve erfaringene med kreative dialogteknikker som kommuner og lokalsamfunn har benyttet i visjonsarbeid knyttet til LA21-planer og prosjekter. Mye av denne metodikken er også relevant for arbeid vi nå står overfor på det nasjonale planet. Videre ber vi

nasjonale myndigheter om å utnytte "det gode eksemplets makt" i kommunikasjonsarbeidet. Databaser med gode eksempler på bærekraftig praksis – for eksempel som den Stiftelsen Idébanken drifter – rommer "bevis" for at gode løsninger er mulige, og gir en pedagogisk veiledning som er mer effektiv enn pekefingeren.

(Se eksempel fra Foregangskommunen Stavanger i vedlegg)

Kompetanseutvikling i forvaltningen

Bærekraftig utvikling krever kompetanse innen en rekke fagområder. Tradisjonelt har forvaltningen satset på natur- og miljøfaglig kunnskap i bærekraftarbeidet. Men bærekraftig produksjon og forbruk krever også kompetanse innen fagfelt som økonomi, samfunnsfag og pedagogikk. En hovedutfordring for forvaltningen framover er å realisere et tverrfaglig samarbeid for bærekraftig utvikling. Da må det utvikles kunnskaper, ferdigheter og holdninger som kan fremme samarbeid på tvers av etater, virksomheter og fagfelt. Slik kompetanse i å arbeide "på tvers" er et kjennemerke for godt LA21-arbeid i kommunene, og må også realiseres i statsforvaltningen.

(Se eksempel fra Foregangskommunen Lier i vedlegg)

Stiftelsen Idébanken styrkes som nasjonalt senter

Foregangskommunene er ikke bare utfordret av Stiftelsen Idébanken til å heve ambisjons- og aktivitetsnivå, men vi har også fått verdifull hjelp og støtte i vår gjennomføring. Både databasen med de gode eksemplene på bærekraftig praksis og Idébankens metodikk når det gjelder mobilisering og kreativ dialog har vært til stor inspirasjon og har gitt resultater hos oss. Idébanken besitter kompetanse på implementering av de fem LA21-peilemerkene nevnt over, og har også erfaringer med hvordan disse representerer dilemmaer vi må bryne oss på for å utvide handlingsrommet for en bærekraftig utvikling.

Vi oppfordrer myndighetene til å bidra til at Idébanken kan få kapasitet til å støtte flere av landets kommuner, regionale miljøer, knutepunkt og lokalsamfunn på samme vis -- og ber om at Idébanken videreutvikles som nasjonalt senter for bærekraftig utvikling. Dette krever økt grunnfinansiering og forutsigbarhet i rammevilkårene, gjerne gjennom et statlig spleiselag.

"Vi må gjøre hjemme det vi snakker om ute", sa Børge Brende i anledning Johannesburg-toppmøtet. Dette gjelder også for oss som kommuner når vi nå retter søkelyset mot staten og foreslår ny praksis. Vi har allerede gjort mye for å realisere hovedpoengene i forslagene over, men som Foregangskommuner vil vi nå strekke oss enda lenger i arbeidet for at disse skal prege vår egen lokale forvaltning.

Vi imøteser oppfølgingen av Agenda 21 på alle plan i Norge, og stiller oss til disposisjon dersom statlige myndigheter ønsker utdypet det ovenstående. Vi bidrar gjerne med mer informasjon om våre erfaringer med ambisiøst LA21-arbeid.

Oslo, 18. august 2003.

Flora kommune
v/ ordfører Bente Frøyen Steindal

Grong kommune
v/ ordfører Helge Formo

Bydel Grefsen-Kjelsås
BU-leder Egil Ihlen

Hadsel kommune
v/ ordfører Ørjan Robertsen

Larvik kommune
v/ ordfører Øyvind Riise Jensen

Levanger kommune
v/ ordfører Odd Thraning

Lier kommune
v/ ordfører Ulla Nævestad

Moss kommune
v/ ordfører Gretha Kant

Namdalseid kommune
v/ ordfører Per Arve Lie

Oppegård kommune
v/ ordfører Sylvi Graham

Os kommune
v/ ordfører Arnfinn Nergård

Porsgrunn kommune
v/ ordfører Elisabeth Nilsen

Bydel Sagene-Torshov
v/ BU-leder Tone Tellevik Dahl

Spydeberg kommune
v/ ordfører Stein Håland

Stavanger kommune
v/ ordfører Leif Johan Sevland

Stord kommune
v/ ordfører Magne Rommetveit

Tingvoll kommune
v/ ordfører Kristin Sørheim

Tromsø kommune
v/ ordfører Herman Kristoffersen

Ål kommune
v/ ordfører Ingvard Solberg

Ålesund kommune
v/ ordfører Arve Tonning

Vedlegg til

Innspill til nasjonal handlingsplan for bærekraftig utvikling fra Foregangskommunene i LA21

Eksempler fra Foregangskommunene i LA21 knyttet til forslagene:

Tverrsektoriell forankring i forvaltningen av bærekraftig utvikling

Oppegård kommune har gjennom plan, organisering og handling demonstrert mulighetene som ligger i en tverrsektoriell forankring av bærekraft. I kommuneplanen 2003-2015 er bærekraftig utvikling lagt som et grunnpremiss for kommunens arbeid. Planen er konsentrert rundt fem fokusområder som utfordrer alle sektorer i forvaltning og drift, og "folkehelse og miljø" er det første av disse. Kommunen har også opprettet et internt LA21-forum der alle avdelinger er representert med en fast kontaktperson, ledet av kommunens LA21-koordinator. Gjennom samvirke mellom helse, kultur og miljø er det utviklet programmer og enkelttiltak, der f.eks. "Grønn resept" er en tiltaksidé som er i ferd med spre seg til andre kommuner.

Mer informasjon: LA21-koordinator Liv Strøm Pedersen, tlf: 66 81 93 07

e-post: livstrom.pedersen@oppegard.kommune.no

Såmidler til tverrsektorielle tiltak lokalt og regionalt

Bydel Grefsen-Kjelsås tildeler årlig LA21 midler til lag og foreninger som har satt igang gode LA21 tiltak. Midlene skal stimulere bydelens innbyggere til å tenke og handle miljøriktig slik at alle får et bedre nærmiljø. Bydelen har erfart at relativt små såmidler utløser et vell av aktiviteter som ellers ikke ville sett dagens lys. Det oppleves også som en utstrakt hånd fra bydelen til innbyggerne, og gir et godt grunnlag for samarbeid og dialog om små og store saker. Innbyggerne i bydelen har medvirket aktivt i utarbeidelsen av LA21-planen "Sammen for en god og bærekraftig bydel". Mottakere som har fått støtte spenner fra borettslag, via skoler til "grønne familier" og et miljøgateprosjekt.

Mer informasjon: spesialkonsulent i plan- og miljøarbeid Britt Endre, tlf: 23 47 35 41

e-post: britt.endre@bgk.oslo.kommune.no

Det må utarbeides en ambisiøs kommunikasjonsstrategi

Stavanger kommune bygger sitt LA21-arbeid på flere innfallsvinkler, der en av dem er bydelsvise prosesser med visjonsarbeid og idéutvikling i regi av innbyggerne. Det startet med Storhaug bydel, og var så mobiliserende og resultatrikt at kommunestyret vedtok at alle bydeler skulle gis anledning til tilsvarende kreative medvirkningsprosesser. I forbindelse med framtidsverkstedet i Hillevåg bydel ble det også arrangert kurs i prosessledelse for ansatte og frivillige, slik at flere kunne bli istand til å lede slike prosesser.

Mer informasjon: miljøvernssjef Olav Stav, tlf: 51 50 71 22

e-post: olav.stav@stavanger.kommune.no

Kompetanseutvikling i forvaltningen

Lier kommune har gjennomført grunnleggende miljøopplæring for rundt 80% av sine ansatte. Opplegget har kombinert natur- og samfunnsfaglige innfallsvinkler, og det har vært dialogbasert for å vekke engasjement. Miljøvernrådgiveren har selv ledet alle kursene, og har på den måten fått et unikt innblikk i den organisasjonen han skal inspirere til å implementere bærekraft i alle ledd.

Mer informasjon: miljøvernleder Per Bjørnar Knudsen, tlf: 32 22 01 35

e-post: per-bjornar.knudsen@lier.kommune.no